

YAPILARINA GÖRE SÖZCÜKLER ETKİNLİĞİ

Basit Sözcükler :

Hiç ek almamış , ya da yapım eki almamış sözcüklere basit sözcükler denir.

ÖRNEK : şemsiye – kalem – masa

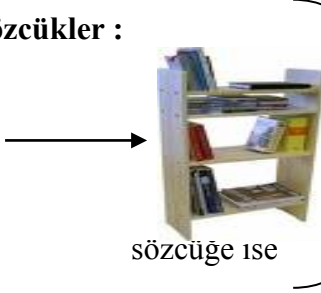
Şimdi yazacağım sözcüklerin eklerine dikkat edin.

Elbiseler → elbise + ler (bu sözcük çoğul eki almış.Ama aldığı ek sözcüğün anlamını değiştirmemiş.O haldesözcük olur.

Aşağıdaki sözcüklerden basit olanın daire içine alın.

* memur	* karakolcu	* balığın	* mısırlık	* kitapta	* sözcüğün
* gökyüzünde	* aşçının	* korkusuz	* elma	* karakolun	* güvenlik
* masallar	* durgun				

Türemiş Sözcükler :

Gördüğünüz gibi kitap sözcüğüne getirdiğimiz bir ek,sözcüğün anlamının değişmesine neden oldu.Kitap sözcüğü “lık” eki alarak kitap konulan raf anlamına geldi.Sözcüğün anlamını değiştiren eklere YAPIM EKİ , yapım eki ile yeni bir anlam kazanan **TÜREMİŞ SÖZCÜK** denir.

Kitap

Kitap + lık

SÖZCÜĞÜN ANLAMINI DEĞİŞTİREN EKLER (YAPIM EKLERİ)

BİLGİ: Sözcüğün sonuna eklenerek anlamını değiştiren, yeni anlamda sözcük türeten ekler vardır. Bu eklere YAPIM EKLERİ denir. Yeni anlam kazanan sözcüklere TÜREMİŞ sözcük denir.

Sözcüğün sonuna gelen her ek yeni anlamda sözcük türetmez. Örnekleri inceleyiniz.

gel → Ek almamıştır.

masa → Ek almamıştır.

evden → Ek almıştır. – den eki sözcüğün anlamını değiştirmemiştir.

oduncu → Ek almıştır. –cu eki odun satan kişi anlamını kazandırmıştır.

kitaplar → Ek almıştır. – lar eki sözcüğün anlamını değiştirmemiş, çoğulluk anlamı kazandırmıştır.

kömürlük → Ek almıştır. –lük eki kömür konulan yer anlamı kazandırmıştır.

Yeni anlamda sözcük türeten başlıca ekler şunlardır:

- ci (-cı, -cu, -cü, -çi, -çı, -çu, -çü) → evci, kömürcü, simitçi, yolcu, sanatçı, ayakkabıcı
- li (-lı, -lu, -lü) → evli, akıllı, tuzlu, köpüklü
- lik (-lık, -luk, -lük) → kalemlik, kitaplık, tuzluk, gözlük
- siz (-sız, -suz, -süz) → deftersiz, akılsız, susuz, sütsüz
- gin (-gın, -gun, -gün) → bilgin, salgın, baygın, soygun, ölgün
- gi (-gı, -gu, -gü) → bilgi, sevgi, görgü, sorgu, sargı, saygı, kaygı
- daş (-taş) → vatandaş, soydaş, yurtdaş, sırdaş

☞ Aşağıdaki sözcüklere uygun ekleri getirerek TÜREMİŞ sözcükler oluşturunuz.

şeker → ...şekerli....- ...şekersiz....- ...şekerlik...- ..şekerci...- ...şekercilik...-..şekercisiz...

su →

boya →

kapı →

çöp →
.....

yol →

yağ
→

ekmek →

göz →

yağmur
→

ayakkabı
→

☞ Aşağıda verilen eki kullanarak sözcük türetiniz. (Açıklamalardaki sözcükleri kullanmayınız.)

- cı : ...ayrancı... - cu : ...oduncu.... - çi :simitçi... - çü :... sütçü...

- lı : - lu : - lü :

- luk : - lik : - lük :

-sız : - -süz: - -suz:

- gin : - gın : - gi :

- daş: - gü : - gı :